

що лежить в основі їх ціннісної рефлексії, а також спроби відновлення втраченої спорідненості людини з буттям, прагнення до значно вищого, того, що перевершує можливості і здібності кінечної екзистенції.

Таким чином, у координатах нової онтології, де людина є смислотвірною силою, що задає культурний вектор життєсвіту на ґрунті онтологічного переосмислення культури як способу буття людини у світі, викристалізовується потреба орієнтації особистості на вищі, неперехідні ціннісні начала. Адже життєсвіт – це такий ціннісно-смысловий універсум культури, у якому подієве здійснення особистості реалізується у просторі смислової наповненості всіх предметів та явищ. Він пронизаний глибинним ціннісним змістом, що спроможний вносити у світ вимір справжності. Саме людина і є тією єдиною істотою, що здатна поєднати реальний світ з ідеально-належною цариною вищих цінностей й надати життєвому світу виміру справжності та достотності.

А відтак, в координатах нової онтологічної парадигми теоретики філософії цінностей заклали ґрунт для вагомої альтернативи кризовій ситуації культури. Вони достотно обґрунтували ідею незнищованості та вічності об'єктивної онтологічної царини цінностей і святині, тих сил вищого порядку, що потребують для свого оприявлення особистісне начало й, пронизуючи наскрізно життєвий світ, спонукають екзистенцію до моральнісної творчості, постійного самовизначення, вдосконалення та пошуку людського в людині, тим самим скеровують буття людини у світі до виміру справжності.

1. Гартман Николай. *Этика*. – СПб. : Владимир Даль, 2002. – С. 83-708.

2. Риккертъ Г. *О понятия философии* // *Логос*. – 1910. – С. 19-61.

3. Шелер М. *О феномене трагического* // *Проблемы онтологии в современной буржуазной философии*. – Рига. : Знание, 1988. – С. 298-317.

4. Шелер Макс. *Ресентимент в структуре моралей*. СПб. : Наука, Университетская книга, 1999. – 231 с.

Марія Мазурик

Національний університет «Львівська політехніка»

м. Львів

БУТТЯ ЛЮДИНИ У ВИМІРАХ АБСОЛЮТУ У ФІЛОСОФІЇ С.ФРАНКА

В центрі свого розгляду С.Франк ставить поняття буття як абсолютної всеєдності, адже, на його думку, будь-яка філософія за своєю сутністю є

онтологією. Буття безпосередньо відкривається людині, оскільки вона вкорінена в ньому, тому онтологія для С.Франка – це не лише філософське вчення про буття та про його граничні засади, це ще й вчення про людину. Висуваючи в своїй онтології на перший план поняття особистості, С.Франк тим самим прагне довести її онтологічну першість.

Проблема особистості, як поєднання абсолютного з індивідуальним, божественного із свободою волі стає наріжним каменем „абсолютного реалізму” С.Франка. Більше того, філософія С.Франка становить собою онтологію, яка пропущена крізь призму метафізичної антропології, людина в його світогляді дійсно є представленою як міра усіх речей. В даному моменті С.Франк підтримує позицію Аврелія Августина, який відкрив Бога в глибинах свого власного „Я” і тим самим відкрив особистість як всесвітню реальність. На думку С.Франка, саме в людському „Я” відкривається первинна сутність реальності загалом, а не просто об’єктивна дійсність.

Головною ідеєю філософії С.Франка можна вважати наступну: людина є вкоріненою у світі, а таємниці світу містяться насамперед в самій людині; світ є олюдненим, і його неможливо осягнути поза людиною. Тому думка про буття означає реальність буття. С.Франк доводить, що буття не завжди є чимось чужим думці і зовнішнім відносно неї, навпаки, що є такі точки, в яких ми безпосередньо і неусувно маємо злитність, єдність буття і усвідомлення. За С.Франком, реальність може бути виявлена шляхом повороту свідомості ззовні всередину, бо саме глибини самосвідомості і є справжнім буттям. Тому буття ми осягаємо лише занурюючись в глибини власного „Я”. Варто відзначити, що свідомість у розумінні С.Франка – це споглядання, інтуїція, пряме бачення реальності, пряме її переживання, більше того, свідомість постає як живе знання, знання-переживання, знання-буття, знання-життя. Буття, зрозуміле як життя, як безперервна зміна, протяжність, потенційність – ось ключова інтуїція російського філософа.

Сенс філософської інтуїції, на думку С.Франка, може бути спрямований на узріння в світі дійсності абсолютного, металогічного буття. Єдино можливий шлях осягнення подібного буття у С.Франка один – внутрішній. Таким внутрішнім свідченням буття постає віра, але не у звичному сенсі сліпого, необґрунтованого припущення, а в сенсі первинної і цілком безпосередньої очевидності, містичного проникнення в саме буття. Тому абсолютний реалізм С.Франка слід розцінювати ще і як „містичний”, оскільки лише індивідуально-містична інтуїція і безпосереднє почуття дають людині свідчення її причетності до Абсолюту. Так метафізика абсолютного реалізму С.Франка набуває релігійного звучання.

Пріоритет буття особистості в онтологічній структурі реальності змушує С.Франка переглянути свої погляди на поняття Абсолюту. В побудові нової концепції Абсолюту С.Франк опирається на вже існуючу в російській філософії традицію, яка найбільш послідовно була викладена В.Соловйовим, для якого метафізичне начало світу, Абсолют поставав як абсолютна особистість, а не абсолютне мислення, як у Г.Гегеля. Це означає, що і відношення людини до метафізичної основи світу вже не можна прийняти як раціональне відношення (пізнання). Воно повинно носити інтуїтивний, містичний характер.

Подібне ми знаходимо і у С.Франка, в філософії якого раціональне начало в людині поступово починає втрачати свій авторитет. Проте це зовсім не означає, що російський філософ заперечує значимість розуму. С.Франк прагне обґрунтувати єдність ірраціонального та раціонального в світі, людині та в Абсолюті. С.Франк, як колись В.Соловйов, був переконаний, що в акті містичної інтуїції за конкретним явищем відкривається абсолютне буття, абсолютна всеєдність. Але якщо для В.Соловйова буття та реальність навколо нас – це ніби прозора завіса, за якою вгадується Абсолют, Суцце. То для С.Франка кожний елемент буття – це відкрите „вікно”, через яке ми бачимо світло, що йде від Абсолюту.

Михайло Скалецький

Національний університет "Львівська політехніка"

м. Львів

К.ТВАРДОВСЬКИЙ ПРО ЕВОЛЮЦІЙНУ ТЕОРІЮ Ч.ДАРВІНА ТА ЕВОЛЮЦІЙНУ ЕТИКУ

Наприкінці ХІХ ст. надзвичайної популярності набуває еволюційна теорія Ч.Дарвіна. Деякі мислителі навіть поширюють еволюційну теорію Ч.Дарвіна на розвиток людини і людського суспільства, що знаменує появу теорії соціал-дарвінізму. Активно включається в гостру дискусію з приводу еволюційного вчення Ч.Дарвіна засновник Львівсько-Варшавської філософської школи К.Твардовський. У своїй праці "Етика поряд з теорією еволюції", написаній у 1895 р., він піддає критиці соціал-дарвіністську теорію Герберта Спенсера. Незважаючи на те, що К.Твардовський вважається засновником і лідером Львівсько-Варшавської школи неопозитивізму, у даній праці він піддає критиці сучасних йому вчених-природознавців, яких він називає "натуралістами", за їх нападки на філософію і спроби замінити філософію природознавством.